

(א) [לעיל 5: כחצות פ"א, 5] סנהדרין ו' ג' לקמן ק"י: כחצות פ"א: (א) כלאים פ"ז מ"ד ו' ימות פ"ג, (ד) ז"ב ב' [וש"ק], (ה) ז"ב א"ו מלאו דף ג' פ"י פ"י בית חיים ללמוד לכן אומנות להפטרם בו ומוקות ומורות כמיני גריש' דקדק, (ו) [ד"ה שפנים], (ז) מיתר, (ח) [ד"ה שפירקן], (ט) [ד"ה השתא], (י) [ד"ה וסגרי].

הגהות הב"ח

(א) הוב' ד"ה מיהר וכו' דר"מ היא דלאן וכו'; (ב) בא"ד מיהר קשה מיהר את הטמא כ"ל; (ג) בא"ד והא דבעי הכא לאוסמו דר"מ דדאין וכו'; (ד) בא"ד ואין זה אלא גרס: (ה) ד"ה מחלת וכו' שאין זה משנה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחיצת וכו' כבה החיא משנה בהמספך. ע"י לקמן דף קטו ע"ב מוס' ד"ה ל"ז ב':

רבינו הגאון

בית חיייהם את הדרך זו וגמילות חסדים אשר לכו זה ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זו קבורה אשר יעשו זה לפנים משורת הדין. ריש לקיש אחוי דבר לר' אלעזר אמ' ליה מפליא הוא אמ' ליה חזי דעלך סמיכנא, אמ' ליה לבמאי אמ' ליה דאי משתבח בישא מייחיבנא לך, והא את הוא דאמרת מאן הוא תנא דדאין דבא דגראמי ר' מאיר, מאיר לאו ר' מאיר ולא סבירא לך כוותיה, אמ' ליה לא בר' מאיר וסבירא לו כוותיה, ורייקיני הי ר' מאיר אילימא הא תנא דן את הדין זוכה החיוב חיוב הזכאי כול', ורחיקן הא ר' אילימא והוא שנטל ותנן ביד. אלא לצבוע לו אדום וצבעו שחור, חדין דילמא שני התם בדידים קא עביד, אלא הא מחיצת חסדים שנפרצה אומ' לו לבעל הכרם גרוד נתייש ולא גרד הרי זה קידש וחייב באחריותו, פ"י חייב לשלם הורע קדימא לן זה סומך לגרוד ורוע ועוד סומך ונטע, וכיון שנפרץ הגרוד נתערבו ונאסר תבואת הכרם והורע ומפני שלא גרד גרם לו רעה, לפיכך באחריותו, לשלם דמי הורע בעל הגרוד נתברר כי אג"פ שלא עשה מעשה בדידים אלא ישב ולא גרד וגרם הוה לחבירו חייב וכן הלכה. מתני'. נתן צטר לצבוע והקדיחתו יורה נתון לו דמי צמורה, צבוע כפור כול'. פ"י חייב כולבוס, ופ"י כולבוס

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

ק.

בית חיייהם. ס' תלמוד תורה: זיקור חולים וקבורה. פרכינן באלו מציאות ז"מ ל: היינו גמילות חסדים ומוקי לה ביקור חולים צנן גילו ונטול אחד מששים בחלו וקבורה צוקן ואינו לפי כבודו ואפילו הכי חייב: **שנשא ונתן ציד**. וזכה את החייב שהיה לו משכון למלוה ממנו ונטול

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

בית חיייהם את הדרך זו וגמילות חסדים ילכו זו ביקור חולים בה זו קבורה את המעשה זה הדין אשר יעשו זה לפנים משורת הדין ריש לקיש אחוי ליה דינרא לרבי אלעזר אמר מעליא הוא אמר ליה חזי דעלך קא סמיכנא א"ל כי סמכת עלי מאי למימרא דאי משתבח בישא בעינא לאיחלופי לך והא את הוא דאמרת רבי מאיר הוא דדאין דינא דגרמי מאי לאו ר' מאיר ולא סבירא לן כוותיה א"ל לא ר' מאיר וסבירא לן כוותיה הי רבי מאיר אילימא רבי מאיר (ר' ל' ב' פ' סימן) דתנן את הדין זוכה את החייב חייב את הזכאי טימא את הטהור טיהר את הטמא

מה שעשה עשוי וישלם מביתו הא איתמר עלה אמר רבי אילעא אמר רב יהוא שנטל ונתן ביד אלא הא ר' מאיר דתנן לצבוע לו אדום וצבעו שחור הא ר' מאיר דתנן המסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו הרי זה קידש וחייב התם גמי קא עביד בידים אלא הא ר' מ' דתניא ח"מ מחיצת הכרם שנפרצה

לפנים משורת הדין עבד ברתני (רב יוסף) והודעת להם וגו'. והך ברייתא מיימי נמי צפרק אלו מציאות (ב"מ דף ל: גבי זקן ואינו לפי כבודו ורבי ישמעאל בר' יוסי לפנים משורת הדין עבד דתני כו' אכל צסוק פרק האומנים (שס דף פג.) גבי רבה בר

רב הווא דשקלינהו לגלמייהו דהנהו שקולאי לא מיימי לה אלא מיימי למען חלך צדך טובי' ומפ' הר"י מאורלייני"ש ללא שייך לפנים משורת הדין אלא צדכר שאחיים חייבין וזה פטור כמו רבי חייא דהכא ור' ישמעאל ברבי יוסי באלו מציאות (שס דף ל: אכל בהיא דרבה בר רב הווא אין חילוק בינו לזין אחרים ואין גראה דצפרק אלו מציאות (שס דף נד: ושס) אמר דעבד לפנים משורת הדין גבי הא [דאזוה] דשמואל אשכחניהו להנך חמרי צמדצרה אהדיניהו למרייהו לצמר מריסר ירחי שתא ובהיא פטרי כ"ע וי"ל דהנהו שקולאי לא שייך לפנים משורת הדין כיון שעשו לו היזק גדול בפשיעה ששיצרו לו חצית של יין: **אחוי דינר ר' אעזר**. ריך למיגמר לא היה מחויב כדמשמע גבי ר' חייא דעבד לפנים משורת הדין והא דקאמר (מר) חזי דעלך קסמיכנא אפילו לא אמר הוה מחייב

כמו ר' חייא דאע"ג ללא אמרה ליה הוה מחייב אי לאו משום דלא הוה ריך למיפך ורב אלפס כתב דלעולם לא מחייב עד שיאמרו לו: **טימא את הטהור**. אע"ג דאמר בהניזוקין (גיטין דף נב:) המטמא והממעה והממסך בשוגג פטור הכא אית ליה לחיובי אע"ג דשוגג הוה מההיא טעמא דמחייב התם כמזיד למי' היזק שאין ניכר לא שמה היזק כדי שלא יחא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהורומו של חבירו הכא נמי חייב כדי שידקק צדן יפה ולמ"ד נמי שמה היזק ושוגג פטור כדי שידעו הכא חייב דליכא למיחש להכי דאפילו טיהר את הטמא ועירבו עם פירותיו ליכא למיחש שמה אח"כ לא יודיענו שהן טמאים דכיון שדיין זה חכם וצבל הוראה ודאי ויודיענו: **טיהר את הטמא מה שעשה עשוי וישלם** מבריתו. א"ל ליישב מיהר את הטמא צבוע עינין אלא כשעירבו עם פירותיו כדמפריש במקדשו: **ב' אחד דיני ממונות** (סנהדרין דף נג: ושס) וצפרק עד כמה (בכורות דף נח: ושס) דאם הן בעינין לא מה שעשה עשוי ולא ישלם מצימו שייך בהן והא דלא מפרש הכי אלא כי מוקי לה כשנשא ונתן ציד לאו משום דמעיקרא לאו צהכי עסקינן אלא דמעיקרא לא איירי כשעירבן חכם אלא הצעלים אכל במסקנא קאמר שהחכם צעלמו עירבן וצכורות שצא ליישב וישלם מצימו צטיהר את הטמא כשעירבו עם פירותיו איירי כשעירבו עם פירות מועטים וצכנהדרין שצא ליישב מה שעשה עשוי איירי כשעירבו עם פירות מרובים ונתפסלו הטמאים ברוב דמרוייהו ליכא לאוקמי בעינין אחד דפשיטא דצמקום מה שעשה עשוי שהוא טהור לא שייך ישלם מצימו וא"ת למאי דבעי לאוקמי כר"מ היכי מתצטלים הטמאים ברוב והא ס"ל לר"מ בהניזוקין (גיטין דף נד:) גבי אגוזי פרך ורימוני צאדן נפלו ונתפסלו אפילו שוגג לא יעלו וי"ל דשוגג כי האי שעשה ע"פ חכם לא קניס ר' מאיר א"כ התם דוקא שנתפסלו אחר הנפילה שחאסרו בתחילת מערבותן קאמר ר' מאיר ללא יעלו אכל שנתפסלו קודם שנתערבו מודה ר"מ דשרי לר"ן בהך מילתא דוקא דלאין דינא דגרמי אתיא כר"מ מצימו מתיא ובעי דלא מהכא דר' מאיר (ה) דלאין דינא דגרמי ואמאי מוקי לה נמי כשנשא ונתן ציד בלא נשא ונתן ציד חייב אפילו לרבנן דלא דיני דגרמי כיון דצמרייהו צעלמא קס דינא דממוכה צפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף נג: ושס) דקאמר אי אמרת צשלמא טעה צדכר משנה אין חוזר אלמא קס דינא היינו דקמפחד ר"ט אלא אי אמרת חוזר לימא ליה כיון דאילו הואי פרה [קמן] הוה הדרא השתא נמי דינך לאו דינא ולא כלום עבדת והתם ע"כ אתי כרבנן לר"מ דלאין דינא דגרמי אע"ג דאילו הואי קמן הוה הדר היה לו להמחייב כמו מראה דינר לשולחני דחייב אע"ג דאילו הוה קמן הוה מהדר ליה וי"ל דלעולם היא סוגיא כר"מ ולא דמי למראה דינר לשולחני דכיון שהראהו לשולחני שוב לא היה לו להראותו לאחר אכל גבי פרה כשחאסרה לו חכם זה לא היה לו למחר להאחילה לו כלבים או לערסם עם פירות והיה לו לישאל עדיין לנכס אחר ומיהו קשה מטיהר (ו) הטמא אמאי מחייב חכם אפילו לר"מ צמה שעירבו צעל הצית עם פירות נימא כיון דאילו לא עירבו הוה הדר השתא נמי לאו כלום עבד וכן צריש דרך לר"ן את חכם אע"ג עד כמה (בכורות דף נח:) דתנן מי שאינו מומחה וראה את הבכור ונשחט על פיו הרי זה יקצר וישלם מצימו ואמאי נימא כיון דאילו לא נשחט היה מותר השתא נמי לאו כלום עבד וע"כ דע"כ סוגיא דהכא ודכורות ללא כרב חסדא דהא משמע דלתיבא דר"מ ניחא ליה בלא נשא ונתן ציד אלא כרב ששת וא"כ כיון דמה שעשה עשוי משום דאיירי דטעה צשיקול הדעת כדמוקי לה רב ששת צריש סנהדרין (דף א.) למה נמחייב הדיין לרבנן צמאי דנגע ציה שרך הלא בלאו הכי מה שעשה עשוי ועוד היכא דקס דינא למה לא יתחייב אפילו לרבנן דלא דיני דינא דגרמי מ"ש מכהנים שפגילו במקדש דמוזין חייבין צין לר"מ צין לרבנן אע"ג דצדכור צעלמא מייפסל ולא חשיב דינא דגרמי וגראה לפרש דכל היכא דקס דינא אפילו צדכור חשיב כמעשה ולא כגרמא ומחייב אפילו לרבנן אכל היכא דאילו הוה קמן הוה הדר כגון מראה דינר וכגון טעה צדכר משנה לר"מ חייב ולרבנן פטור דהא ודאי גרמא הוה מה שהאכילו אחרי כן על פיו או מה שעירבו עם פירותיו וסוגיא דסנהדרין צרבנן והא דבעי הכא לאוסמו דר"מ (ו) דאין דינא דגרמי מטיהר את הטמא דחייב חכם צמה שעירבם צעל עם פירותיו ומחייב את הזכאי דחייב חכם אמאי דשילם וזכאי אחר כך אכל טימא את הטהור וזכה את החייב צדכורו של חכם מה שעשה עשוי חייב לשלם אפילו לרבנן דלא דיני דגרמי וכן צפרק עד כמה (בכורות דף נח:) דקאמר לימא תנן סתמא כר"מ משום טיהר את הטמא וחייב את הזכאי קאמר ולא משום טימא את הטהור וזכה את החייב והא דמפרש התם לשנויי מתני' כרבנן טימא את הטהור דנגע צה שרך זוכה את החייב שהיה לו משכון ונטלו הימנו אגב אחרייתא מפרש להו א"כ סוגיא דהתם כרב חסדא ומפרש האמת ורישא דמי שאין מומחה וראה את הבכור ונשחט על פיו לאו דוקא אלא הוא עצמו שחטו וצ"ע לרבנן מ"ש דפטרי צשורף שטרות חבירו מטימא הטהור וכהנים שפגילו דלא חשיב דינא דגרמי דמה לי אם גורם לו הפסד ע"י ששורף שטרותיו ומה לי ע"י דיבורו וי"ל דדיבור חשיב כמעשה והוי מוקי צגוף הממון צדידים אכל צשורף צטר אינו נוגע צגוף הממון וניירא צעלמא הוה דקלי מיימי ואין (ו) אלא גרם צעלמא ועוד וי"ל דסוגיא דהכא ודכורות ללא כרב ששת אלא כרב חסדא ללא קס דינא צדיבורי צעלמא ואיירי צנשא ונתן ציד כדמוקי התם רב כדמוקי התם רב חסדא אלא דס"ד דמי' דנשא ונתן צעל דינך ודחי דחייב צנשא ונתן ציד הדין עצמו: **שאני התם דבידיים עביד**. תימא ודקארי לה מאי קארי לה וי"ל משום דאין האמר משתנה מיד כשנתן צסממני דאין קולט הצבע מיד עד צ' ימים או ג' וגרמא צעלמא הוה דומה למסכך גפנו שאין מוקי עד אחר זמן וצתרוייהו משני צדידים קעביד ומ"מ מסכך גפנו לא מוקי כל כך צדידים כמו צממר לצבע לפיכך הציאה אחר כך: **מחיצת הכרם שנפרצה בו**. אור"ת שאין (ו) משנה צשום מקום אלא ציימתא היא ומ"מ דייק דלמאי כר"מ * מכה היא משנה דהמסכך דלעיל דפליגי התם צספיא ר' יוסי ור"ש ואמרי אין אדם אוסר דבר שאין שלו וא"כ ציימתא דמחלת הכרם כר' יוסי ור"ש לא אחיא אלא כת"פ דידהו דהיינו כר"מ דסתם משנה ר"מ היא וא"ת ומאן תנא דפליגי אדר"מ צדינא דגרמי דרבי יוסי ור"ש לא פליגי אלא משום דאין אדם אוסר דבר שאין שלו ורבנן דפליגי אדר"ש צדכר הגורם לממון ליכא למימר דיש חילוקין כדפרישית צמרובה (לעיל דף עא:ו) וי"ל דההוא תנא צפרק המניח (לעיל דף נג:) דקתני שחטו ונתנו צמתנה מה שעשה עשוי פליג אר"מ דמשמע דיש לפטור יותר צשורף שטרותיו מצשחטו ולמאן דלאין דינא דגרמי אמר לעיל דמנצי ציה דמי שטרף מעליא:

עין משפט
נר מצוה

ע"ג א מיי פ"י מהל' שטרות הלכה ה סמג ע"ג פ"י טו"ש"ע ח"מ ס' טו סעיף ו'
פ ב מיי פ"י מהל' חובל ומוק הלכה יא ועין צהשנות וצמ"מ סמג ע"ג ע טו"ש"ע ח"מ ס' שפ סעיף א'
פ א ג ד מיי פ"י מהלכות סנהדרין הלכה ג סמג ע"ג פ"י טו"ש"ע ח"מ ס' כה סעיף ג'
פ ב ה מיי פ"י מהל' הלכות פ סמג ע"ג פ"י טו"ש"ע ח"מ ס' נלו סעיף מ':

מוסף רש"י

בית חיייהם. ללמוד להם אומנות להפטרם בו, מוקות ומורות כמיני צריש' דקדק (ב"מ ל:). דדאין דינא דגרמי. המחייב את הגורם הפסד לחבירו (בכורות א:). שנטל ונתן ביד. שנטל הוא המעות ממנו צידו ופרשו לצבוע דין (בכורות ב:). הרי זה קידש. לשון פן מוקדש (דברים כב) אכס מנזחא חבירו ומייב לשלם (יבמות א:). מחיצת הכרם. שסמך לשדה הלן של חבירו (ב"ב ב:).